

Kommenteeritud kokkuvõte

Mitu tegurit muudab küberkuritegevuse tõkestamise ainulaadseks ja keeruliseks. Küberkuritegevus on olemuselt piirideta ja areneb kiiresti, mõnikord kiiremini, kui riiklikud ametiasutused suudavad reageerida. Keerukusele lisab täiendava kihi küberkuritegevuse horisontaalne olemus: peaaegu igat liiki kuritegu võib tänapäeval toimuda internetis. Selliste kuritegude elektroonilisi tõendeid võib olla andmete volatiilsuse tõttu raske koguda ja see võib vajada eriteadmisi. Õigusala koostöö on oluline, et tagada elektrooniliste tõendite õigeaegne säilitamine, mis tagab nende vastuvõetavuse kohtumenetluses. Rahvusvahelist õigusala koostööd võivad takistada siseriiklike õigusraamistike olulised erinevused (nt käitumise kriminaliseerimist või andmete säilitamist käsitlevad õigusaktid) ja jurisdiktsioonikonfliktid. Kogu küberkuritegevusfenomen kujundab ümber territoriaalsuse põhimõtte traditsioonilist õigumõistet tulenevalt küberkurjategijate üle eduka kohtumõistmise tagamiseks vajalike tõendite riigiülesest olemusest.

Seetõttu on tõhusaks riiklikuks reageerimiseks küberkuritegevusele sageli vaja mitmetasandilist koostööd. Oluline on tugevdatud rahvusvaheline koostöö, sest küberruum on oma olemuselt rahvusvaheline ja piiriülene. „Euroopa Liidu küberjulgeoleku strateegia: avatud, ohutu ja turvaline küberruum“ keskendub küberruumi loomisele, mis edendab juurdepääsu internetile ja tagab turu kasvu, ning seab samas eesmärgiks saavutada kübervastupidavusvõime ja tõkestada küberkuritegevust, leides õige tasakaalu kodanike põhiõiguste ja õigusriigi põhimõtte vahel¹. Lisaks edendatakse sellega rahvusvahelise koostöö vahendite kasutamist küberkuritegevuse vastases võitluses ning seonduvat politsei- ja õigusala koostööd kolmandates riikides, kus tegutsevad küberkurjategijate organisatsioonid².

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse ühisteatist „Vastupidavusvõime, heidutus ja kaitse: tugeva küberturvalisuse rajamine ELis“,³ täiendavad ELi küberturvalisuse strateegiat, rõhutades vajadust ennetada, tõkestada ja tuvastada pahatahtlikku küberkuritegevust ning sellele reageerida. Järeldustes rõhutatakse, et riigiasutustele tuleb anda vahendid küberkuritegevuse avastamiseks, uurimiseks ja selle eest vastutusele võtmiseks.

Eurojust keskendub küberkuritegevuse vastasele võitlusele, et tugevdada õigusala koostööd selles valdkonnas, eelkõige hõlbustades õigusabitaotluste kiiret menetlemist, mis on oluline tegur andmete volatiilsuse probleemi lahendamisel ja erinevate siseriiklike andmesäilituseeskirjade kohaldamisest tulenevate lünkade täitmisel, ning kohtusüsteemi varajasele kaasamisele küberkuritegevuse vastastesse operatsioonidesse, tagamaks, et andmeid kogutakse uurimisetapis vastavuses kohaldatavate eeskirjadega ning neid saab tulemusena esitada järgnevas kohtumenetluses vastuvõetavate elektrooniliste tõenditena. Lisaks toodab Eurojust strateegilisi tooteid küberkuritegevuse tõkestamise valdkonnas või toetab oluliselt nende tootmist, aidates seega õigustöötajatel jätkuvalt arendada vajalikke küberspetsiifilisi oskusi⁴.

Käesoleva aruande eesmärk on anda ülevaade Eurojusti tegevusest küberkuritegevuse tõkestamise valdkonnas. Eurojusti operatiivtöö annab suurepärase ülevaate ühistest õigustöötajate kogetavatest probleemidest ning nende probleemide lahendamise parimatest tavadest. Eurojusti tegevus kriminaalasjades on kasulik teabeallikas eritakistuste kohta õigusala koostöö kontekstis ja selle kohta, kuidas neid ületada, olles sisendiks arutelule, kuidas küberkuritegevuse fenomeni kõige

¹ Euroopa Liidu Nõukogu, nõukogu järeldused komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatise "Euroopa Liidu küberjulgeoleku strateegia: avatud, ohutu ja turvaline küberruum" kohta, Brüssel, 22.7.2013 (12109/13)

² Eurojust tegutseb mitmes suutlikkuse suurendamise projektis küberkuritegevuse tõkestamise valdkonnas, näiteks projektid Sirius (<http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Pages/SIRIUS.aspx>), EuroMed Justice (<https://www.euromed-justice.eu/>) ja GLACY+ (<https://www.coe.int/en/web/cybercrime/glacyplus>).

³ Euroopa Liidu Nõukogu, nõukogu järeldused, milles käsitletakse ühisteatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Vastupidavusvõime, heidutus ja kaitse: tugeva küberturvalisuse rajamine ELis“, Brüssel, 20.11.2017 (14435/17).

⁴ Lisateave: vt käesoleva dokumendi jaotis „Eurojusti väljaanded ja projektid küberkuritegevuse tõkestamise valdkonnas“.

paremini käsitleda. Järgneb peatükk, milles esitatakse juhtumite näiteid. Lõpuks loetletakse Eurojusti korporatiivsed väljaanded ja huvipakkuvad projektid küberkuritegevuse tõkestamise valdkonnas.